

Xargay: recorregut per una vida

Tot es podria reduir a la crítica de sis retrats de perfil, dos toros de ferro, un peix de plom, dos sants d'esmalt, dues parelles, una de fusta i l'altra de bronze, i un rei de formigó. La tria dels elements concretaria 50 anys d'història, el recorregut per una vida dedicada a la producció artística.

La completa i perfectament presentada exposició macroantològica d'Emília Xargay que ha estat organitzada al Museu d'Història de la

ciutat, ha permès fer una valoració desapassionada i la lectura global d'un dels noms que han convertit la seva firma en un bé exportable més enllà de les fronteres físiques del Principat.

Sempre he cregut que la crítica és un exercici personal, una sensació, la capacitat d'impacte que produeix l'obra feta. Potser per això em remeto a Artaud quan assegura: «tenim el dret a mentir, però mai sobre l'essència de la cosa». I per a mi, l'essència és que l'alumna avantatjada d'Orihuel, l'activa representant de la generació de postguerra que tan sàviament sapigué convertir l'epítet «nou» en bandera introductòria d'un cert esperit trencador i rebel, i d'un inconformisme controlat, he treballat de valent intentant trobar el propi espai expressiu. Normalment, però, els epítets no són sinó qualificatius circumstancials, i de la mateixa manera que «nou» es pot usar per definir modes i actituds quasi sempre passatgers, no implica un procés creatiu innovador.

L'anàlisi de diferents sèries de la mostra presentada al Museu d'Història ens permet comprovar que Emília Xargay ha estat sobretot una gran treballadora. A l'oli sobre fusta, el venerable de barba blanca, pintat el 1944 en plena etapa academicista, mostrava fèrria educació i nul·la iniciativa particular. Al retrat-perfil del camperol de l'any 1949, la pinzellada fragmentada i la tècnica més lliure anunciaran l'expressionisme dels 50. Un nou Perfil del 1955 marcarà un punt d'inflexió i de trencament. El Perfil del 62 definiria un moment de la recerca pura, l'intent d'abstreure's a les influències de trobar l'estil definitori, el

Emília Xargay, una capacitat immensa de treball.

mateix que el Cap del 1972 intenta assentar i el retrat d'Isabel la Catòlica confirmar.

La lluita per assegurar el particularisme definitori que li atorgués segell d'autenticitat, feu que l'artista intentés aplegar quasi tots els camps de l'experimentació.

Des de l'academicisme dels treballs de joventut, l'assaig continu portarà l'artista a l'expressionisme, l'estilització geomètrica i l'abstracció. Escultures, pintures, vitralls, són mostra de la molta energia desplegada, dels molts esforços dispersats, *circumstància que ha repercutit en el resultat final.*

Resseguint la trajectòria plàstica de l'artista, valorant tota l'obra pictòrica, les realitzacions fetes amb planxa de ferro —toros, gats, peixos i crucificats— inspirats en Gargallo i González, les experimentacions amb bronze o llautó directament inspirades en Bracusi o Moore, o les escultures de formigó,

respire la impressió que, tot i presentar una obra formalment innovadora, l'autora mai no s'ha pogut sostreure a cert *acomoditicisme*. Que la trajectòria artística de Xargay es mou entre el profund coneixement de la teoria i dels fonamentals artistes actuals, entre la capacitat immensa de treball, l'alta qualificació tècnica —el domini de l'oli, el dibuix, l'aquarel·la, l'esmalt, el bronze o el ferro és evident i notable— i el conformisme soterrat. Tot i que les diferents etapes reflecteixen l'existència d'una lluita i un esforç interior, *particularment crec que aquells factors no es veuen acompanyats del risc necessari per atrapar l'ànima vital que li atorguï el toc d'originalitat, a fi de comptes l'única responsable dels particularismes que estructuraven la màgia de l'art.*

PAU LANAO

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

EMÍLIA XARGAY

30 anys d'art

«La punyalada», molt lluny de Vayreda

«**L**a punyalada» s'ha filmat a la Garrotxa i s'ha estrenat a Olot. Sembla que la cosa és ben lògica, atès el caràcter eminentment garrotxí que es desprèn de cada ratlla de l'obra de Marià Vayreda. Em penso que tothom és ben conscient que el llenguatge de la novel·la i el del cine són tan dispars que cercar una correlació que no sigui la merament referencial és perdre el temps. Però la majoria dels olotins, molt coneixedors de l'obra de Marià Vayreda, no pogueren evitar, inevitablement la comparació, i aquí és on hagué la discussió.

Perquè si bé com a pel·lícula, «La punyalada», la podem catalogar dintre d'un cine digne, que fins i tot ha merescut tres premis Nacionals de Cinematografia —fet per altra part simptomàtic de la misèria del nostre cine català— com a transcripció d'un clima, d'un temps i d'una gent que recull Vayreda en el seu llibre, la cinta és absolutament inservible. I això és el que, essencialment, han trobat a faltar els lectors del llibre. És clar que aquest estat de gràcia cinematogràfic, capaç de fer reviure en l'espectador un clima tal

Albert i Corali (Luís Fernández Alves i Sophie Renoir) en la versió fílmica de la novel·la de Marià Vayreda.